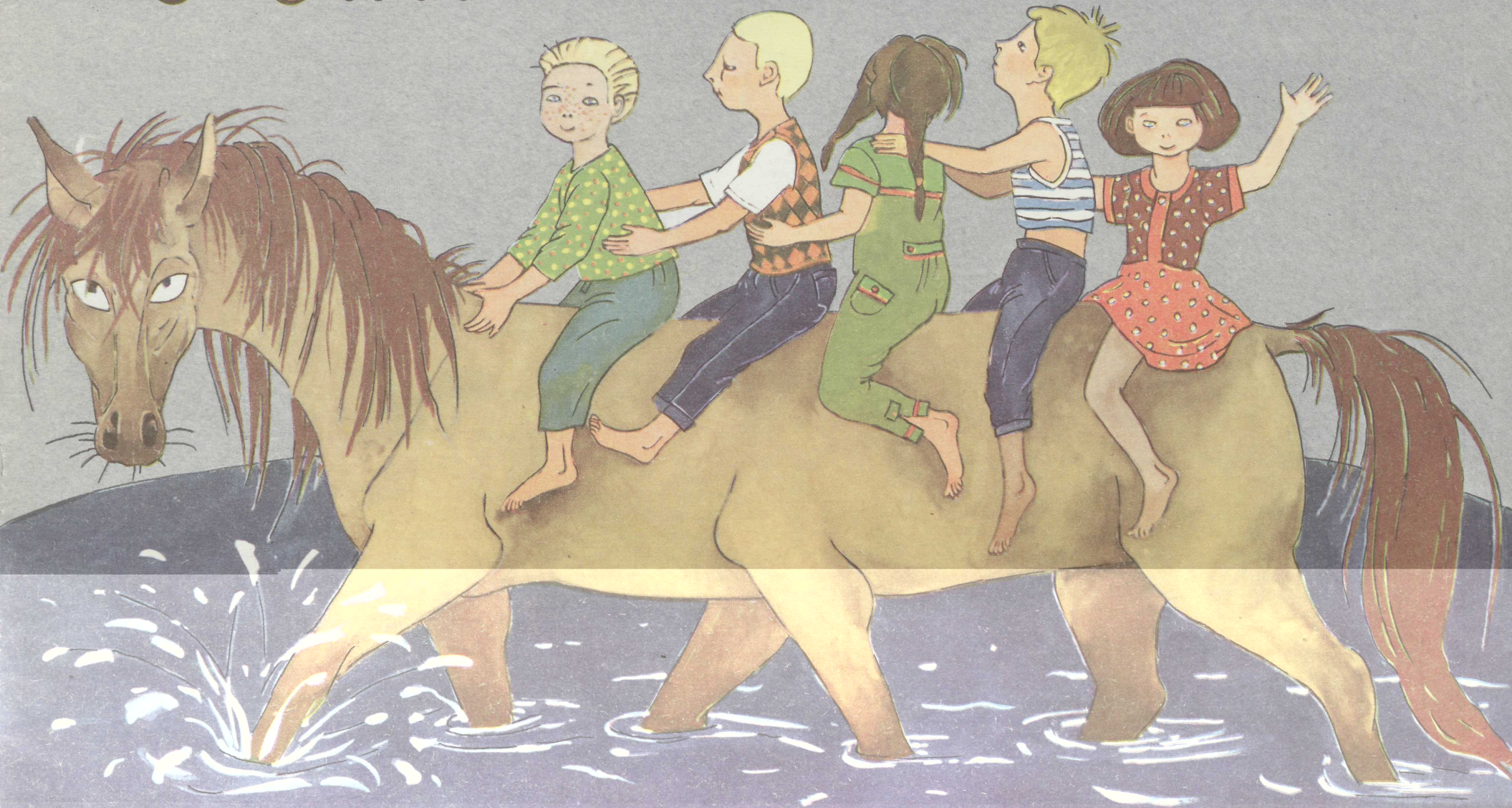

ТАНЕКЕ

ISSN 0134-2266
1991

7

Maasikal

JÜRI RANT

Kui mõnel kõrgemal künkal mets maha raiutakse, hakkavad kändude vahel hoogsalt kasvama maasikad. Ühel seesugusel raiesmikul olid marjul tüdruk Liisi ja poiss Peeter. Nad kumbki olid esimese kopsikutäie korvi valanud. Nüüd istuti kannul ja sirutati selga. «Kas tead, mis mõte mul tuli,» ütles Liisi. «Kui praegu mõne põõsa taga nähtamatu metshaldjas oleks. . . Ja kui ta siis üle raiesmiku lendaks. . . Ja iga punase lapi kohal sosistaks: siit kõik marjad Liisi korvi. Kas sa kujutad ette, kui suur robin hakkaks?» Peeter noppis kännu kõrvalt pika maasikavarre ja tõmbas selle läbi suu. Robinat kostis ka nüüd, kui marjad hammaste taha jäid. Aga see oli väga nõrk robin.

«Minul on niisugune mõte,» ütles Peeter, «et kui oleks väike seljaskantav maasikakombain. Noh, nagu tolmuimeja, maani ulatuv elevandi lont küljes. Siis mina laseksin sellega kõik kännutagused läbi. Ise ei peaks üldse kum-

mardama. Haldjaid pole olemas, aga niisugune marjakorjamismasin võib-olla on kuskil leiutatud.»

Liisile Peetri jutt ei meeldinud. Tema arvates sobis haldjas lõhnavale raiesmikule masinast hoopis paremini. Pealegi, mis jõud siin metsas selle Peetri marjaimeja käima paneb?

«Kuule, kuule!» nõudis Liisi. «Aga kust sa siin oma maasikaimejale voolu saad? Kändude küljes ju pistikupesa ei ole.»

Peeter oli sellele siiski mõelnud.

«Loomulikult oleks mul patareidega käiv maasikakombain.» Ja justkui seesuguse otsuse kinnituseks võttis ta oma korvist peotäie marju ja surus suhu.

Liisi tegi sedasama. Ta pani silmad kinni ja kujutles, kuidas haldjas üle välu lendab. Päris nähtamatu ei tarvitsenud haldjas ju olla. Liisi pani veel peotäie marju suhu ja haldjas hakkas kuju võtma. Ta oli seal oma lehvivate looride vahel üsna Liisi meele, linavalge pea ja kahuste juustega.

Vana vares laperdas üle raiesmiku, laskus laste lähedusse ja kraaksatas. Vares oli justkui sõnumitooja. Mis sõnumi ta tõi! Liisi tegi silmad lahti. Korv oli märkamatuult päris tühjaks saanud.

«Peeter!» krapsas Liisi püsti. «Kas jääd oma masinate peale lootma või tuled korjama!»

ESTER LAOS

Kuri kukk

Heldeke, kallid laps, kui mõtlen sellele, et olen sinust poolsada aastat vanem, siis tuleb hirm peale. Kui ma sulle oma lapsepõlvest räägin, kas sa üldse saad minust aru?

Mina olin talutütar. Iga päev käisin aida ees kanadele teri viskamas. Ikka: «Tibu, tibu, tibu!» Kanad tulid jooksuga, kõhud vastu maad. Mõned varblased lendasid ka kohale matti võtma.

Meil oli suur valge kukk. Noka all oli tal punane lott. Ta kires õige kõva häälega. Ma kartsin kukke. Läksin kanu söötma, kepp peos. Sellega tõrjusin kukke eemale, kui ta hüppas vastu mu sääri või tahtis nokaga lüüa.

Ema arvas, et ei see kukk jäta oma tempe enne, kui saab supipatta pandud. Isa jälle arvas, et seda suppi keegi ei söö. Nii tige kuke supp võib väga viha olla. Vanaema soovitas kepi koplisse visata ja kukke meelitama hakata.

Kuidas ma kukega kõneleksin? Ma ei oska ju kuke keelt? Aga

ehk mõistab kukk talutütret keelt?

Läksin jälle kanu söötma. Kukk jäi imestades vaatama: mul ei olnud keppi peos. Siis kõkutas ta kahtlustavalt, hüppas eemale, kargas lähemale. Plaksutas tiibu, kires kaks korda. Keerles ümber kanade. Hakkasin rääkima: «No oled tark kukk, no saad veel targemaks, no meie kodus pole lolli kukke olnudki. Muidugi teeb elu vahel närviliseks. Suur kanakari valvata. Kanad kipuvad laiali pudenema, kes lauda taha, kes koplisse ja põllule. Aga sina tuled toime. Päris ära kaduda ei lase ühelgi. Ilus kukk, tubli kukk!»

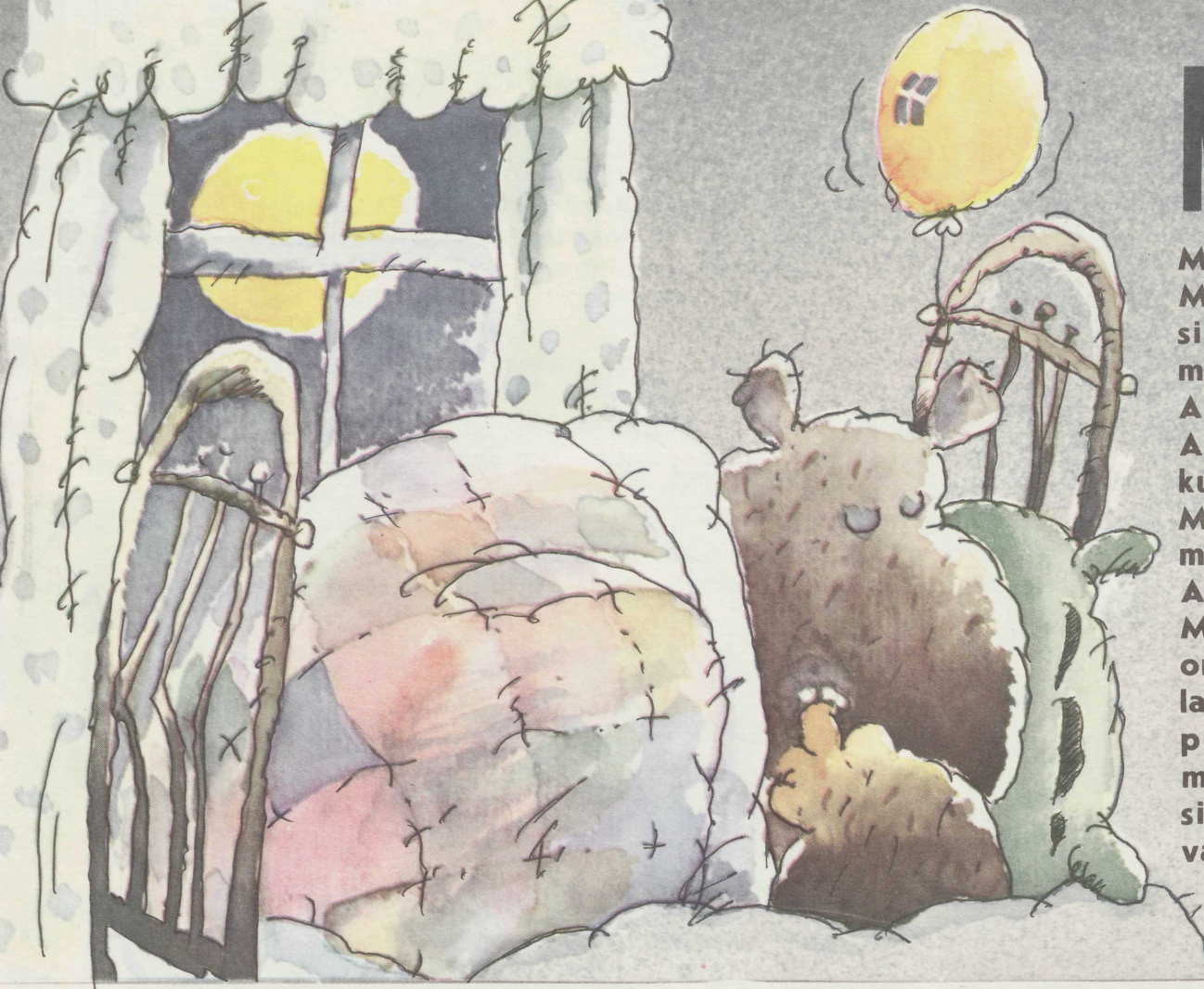
Kanakarjane proovis veel mitmel korral mind hirmutada. Ma ei teinud sest välja, muudkui meelitasin teda. Lõpuks võisin kepi päriselt ära visata. Kukk jättis mu ründamise.

Kukesupp jäi keetmata. Vanaema naeris: «Hea sõna võib võõra väe!»

Illustreerinud HELDUR LARETEI

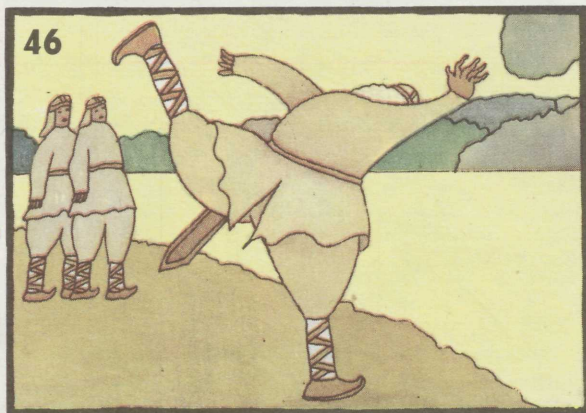

Mõmmi ja apelsin

KALJU SAABER

Meie Mõmmi on, mõistagi, maiasmokk. Mõmmi sööb piimküpsed kaera ja magusat siku-soku rohtu. Mõmmi sööb vaarikaid ja maasikaid, Mõmmi sööb mustikaid ja mett. Aga kes küll annaks Mõmmile apelsine! Apelsinid ei kasva ju Põhjala karulaanes, kus vaarikad ja pohlad. Apelsine ei leia Mõmmi ka mesitarust, sealt saab ainult kärjemett. Meel, teadagi, on tuhat nõela küljes. Apelsinid kasvavad hoopiski lõunamaal. Mõmmi ei saa lõunamaale minna. Mõmmil on paks karvakasukas ja tal hakkab seal kindlasti väga palav. Aga lõunamaal sööb ahv puu otsas apelsine, olgu ta marmorsett või makaak või niisama pärdik. Nad ei jõua apelsine eluilmaski ise ära õgida, muudkui loobivad ja hullavad nendega. Mõmmi näeb apel-

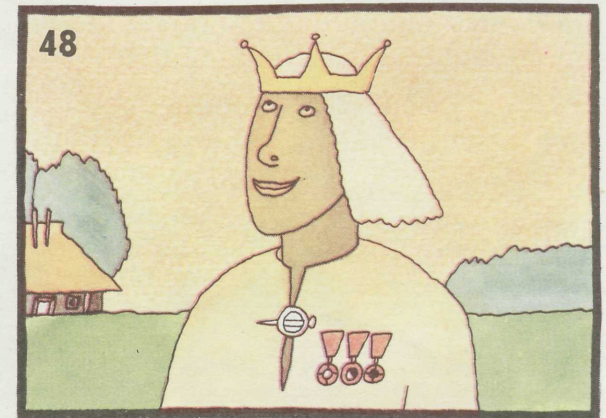

Joonistanud JUSS PIHO

46 Vennad otsustasid liisku heita. Kelle kivi lendab kaugemale, sellest saab kuningas.

47 Noorima venna kivi lendas kõige kaugemale.

48 Kalevipojast saigi kuningas.

sini öösel unes. Apelsin lõhnab nagu ümarguseks voolitud maakera, aga nõelu tal küljes ei ole. Apelsin on suur ja kollane nagu täiskuu. Ja teeb rahutuks nagu sipelgahapu. Mõmmi suu hakkab kohe vett jooksuma. Et suu niisama vett ei jookseks, peab meejahile minema, ehkki meel on valusad nõelad küljes. Teed näitav kuu on kollane ja mesi tarus on kollane ja terav valu on samuti pimestavkollane. Aga igatsetud apelsin jääb Mõmmi jaoks kaugemaks kui pilve taha peitunud kuu.

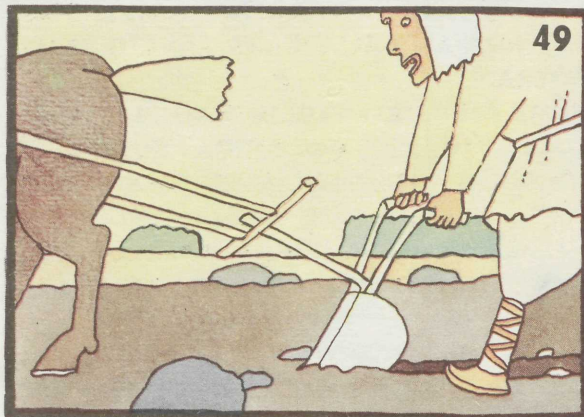
Sina ahnepäits ahvipoiss, sina raiskaja ja tuuldepilduja, miks ei saada sa meie Mõmmile ainsatki apelsini? Sul on neid ju nagu liivateri või kive mere ääres, sa ei jõua neid ealeski nahka panna.

Ja ennäe imet, ühel päeval tulebki Mõmmi emale välismaalt pakk. Selles on sool, makaronid, kaerahelbed, riis, praetud kartulid ja oad tomatikastmes — kõik apelsinivärvi rõõmsas pakendis . . .

KUM-
MAST
KÄEST

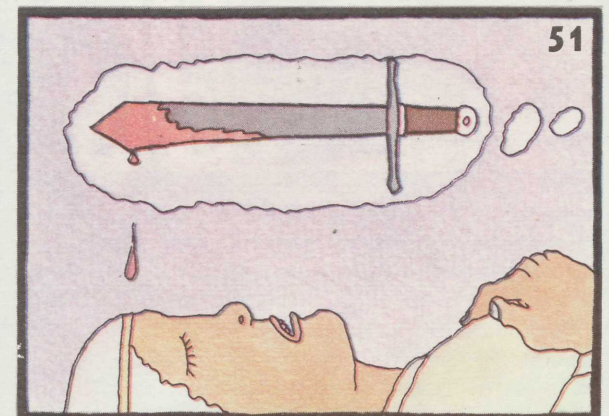
Illustreerinud HILLAR METS

Kalevipoja esimene töö valitsejana oli kündmine. Ta kündis mitu päeva järjestikku ja heitis siis puhkama.

Uinaku ajal tuli Uku Kalevipoega hoiatama: õnneaeg püsib seni, kuni Kalevipoeg vahva käega maad valitseb.

Uku hoiatas: soome sepa sajatusi ei saa mõõga küljest ära võtta, surm sünnitab surma.

Seekord uuris Kaaren Kaarel ronge ja raudteid. Ta sai teada, et mitu tuhat aastat enne rööbasteed kasutati roobasteed. Ajaloolased on tõestanud, et antiikaja linnades olid vankriteeks rennitaolised roopad. Vanim selline roobastee ehitati Vanas Kreekas üle kahe tuhande aasta tagasi. 6 km pikkune tee viis Korintose linnast sadamasse.

raudtee-ehitusega, vedurite ja rongidega tegeldi palju Inglismaal. Esimesed rööpad, mis olid tehtud puust, võeti kasutusele ühes Inglismaa kaevanduses 1602. aastal. Söevaguneid vedas hobune.

Palju aastaid hiljem õpiti tegema malmrööpaid. Need ei kannatanud rasket auruvedurit ega vaguneid välja. Siis hakati raudteerööpaid valmistama terasest, nagu tehakse tänapäevalgi.

esimesed kaubarongid, mida vedas auruvedur, pandi Inglismaal käiku 18. sajandi lõpul, üle kaheksa aasta tagasi.

Juba 19. sajandil, 1825. aastal, hakkas Inglismaal sõitma ka reisirong. Korrapärane rongiliiklus avati küll viis aastat hiljem. 1938. aastal tegi siin auruvedur kiirusrekordi — sõitis kiirusega 203 km tunnis.

reisirongid tegid pikkade sõitude jaoks mugavaks ameeriklased. 1863. aastal panid nad tööle restoranvaguni ja kaks aastat hiljem magamisvagunid.

Eestimaal alustati raudtee-ehitusega 1869. aastal. Aasta hiljem — 1870 — võis juba Paldiskist läbi Tallinna sõita Peterburi.

kõige pikema kaubarongi koostasid ameeriklased 1967. aastal. 6 km pikkune rong koosnes 500 vagunist ja seda vedas kolm diiselvejurit. Rong kaalus 42 tuhat tonni.

Hundi Rumeenia muinasjutu järgi saapad

jutustanud JAAN RANNAP

ÜHEL HOMMIKUL LÄKS TALUMEES PÖLDU KÜNDMA. VAEVALT OLI TA ADRA MULDA SAANUD, KUI METSAST TULI HUNT JA LUBAS KÜNDJA NAHKA PISTA.

«ÄRA SÕÖ MIND ÄRA,» PALUS TALUMEES. «PAREM SOOVI MINULT MIDAGI.» «OLGU PEALE,» NÕUSTUS HUNT. «TOO MULLE HOMSEKS PAAR SAAPAD. SIIS EI PEA MA ENAM PALJAJALU RINGI JOOKSMA.» JÄRGMISEL HOMMIKUL TULI TALUMEES PÖLLULE PRESENDIGA KAETUD KAARIKUGA.

«KUS SAAPAD ON!» NÕUDIS HUNT. «SA POLE OMA LUBADUST TÄITNUD.»

«TÕSI MIS TÕSI,» ÜTLES TALUMEES. «KUID KANNATA VEIDIKE. MA TÕIN KAASA KAKS TUBLIT KINGSEPPA. POE SINNA PRESENDI ALLA MÖÖTU ANDMA.» HUNT LÄKS KAARIKU JUURDE JA KERGITAS KATET. SELLE ALT HÜPPAS VÄLJA KAKS PÄRATU SUURT KOERA.

HUNT ANDIS JALGADELE VALU JA TAHTIS OMA KOOPASSE PÖGENEDA. KUID TA EI JÕUDNUD TAGUMISI JALGU VARJU TÕMATA. KOERAD SAID NEIST KINNI.

«VÕTKE MU SABA, KULLA KOERAD,» PAKKUS HUNT. «VÕTKE SABA, AGA JÄTKE KOIVAD.»

«KINGSEPAD EI VÕTA SABAMÖÖTU,» NAEIRIS TALUMEES. «NEIL ON TARVIS JALAD ÄRA MÖÖTA.»

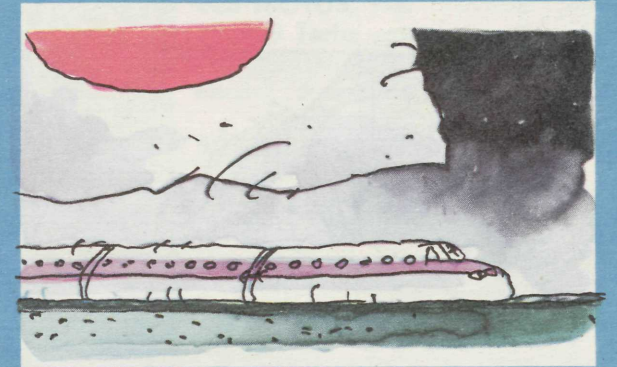

— Illustreerinud RAIVO JÄRVI

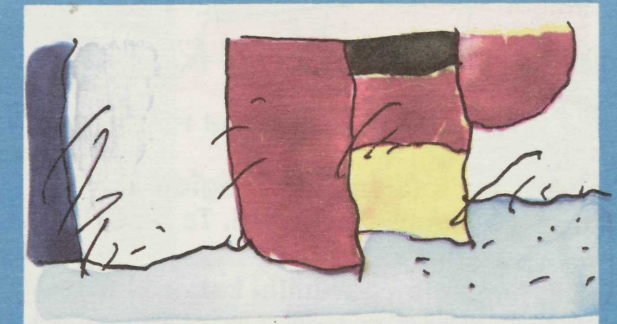
kõige pikem raudtee asub Nõukogude Liidus. Moskvas läbi Siberi Nahhodkasse, maa idarannikul asuvasse sadamalinna viiva raudtee pikkus on 9438 km. Rong peatub 97 jaamas ja kulutab selle vahemaa läbimiseks veidi üle kaheksa ööpäeva.

kõige rohkem rahvast reisib rongidega Jaapanis. Iga päev teeb seal rongisõitu üle 19 miljoni inimese.

kõige pikem täiesti sirge raudteelõik on ehitatud Austraaliasse. 478 km pikkune sirge teelõik asub Lääne-Austraaliast mandri idaossa viival teel. See raudteelõik kulgeb noolsirgenäna ka üle mägede.

kiireimad reisirongid sõidavad Jaapani, Prantsusmaa ja Saksamaa raudteedel. Need läbivad tunniga 250—300 km.

Illustreerinud HILLAR METS

maa alla viisid rongid ja ehitasid esimese metroo samuti inglased. Inglismaa pealinnas Londonis avati metroo 1863. aastal. Kõige rohkem kasutatakse metrood Moskvas.

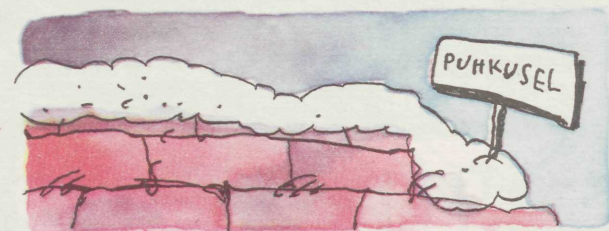
Nalju

Kogunud GUIDO ILVES

Viimasel koolipäeval küsib ema Peetrilt: «Kus sinu koolitunnistus on?»
«Ma laenasin Antsule. Ta tahab oma isa korralikult kohutada.»

«Kelleks sa tahad saada, Martin?»
«Õpetajaks ja müürsepa. Õpetajal on vaba suvi ja müürsepal talv.»

Illustreerinud HILLAR METS

«Juku, ma keelan sul mängida poisiga, kes elab alumisel korrusel. Ta on halvassti kasvatatud.»
«Kas mina olen paremini kasvatatud?»
«Muidugi.»
«Sellisel juhul võib ta ju minuga mängida.»

Nalju

Üürikesed röömud

HELJO MÄND

OLIN KULDNE KULLERKUPP,
KAUA KULLERDAS MU NUPP.
TUHAT LINDU LENDU,
RÖÖMUD TUULE RINDU!
TERE, TERE, TERVIST!
KUIDAS ON TE TERVIS!
PUUDUTUS JA VÖPP.
KOHTUMISEL LÖPP.

Luulelugu

ENO RAUD

VÄRSISEPP KORD TEGI VÄRSSE,
TEGI RÖÖMSAID REGIVÄRSSE,
LÖPUKS LADUS VÄRSID REELE
JA SIIS ASUS LUULETEELE.
LÄKS RÖÖMSAKS VÄRSISEPA MEEL,
KUI LUULEHOBU TORMAS TEEL
NING NÕNDA ULJAST SÖITU TEGI,
ET LAUSA LENDAS LUULEREGI.
KUI VIIMAKS LÖPPES LUULEJOOKS —
SÖIT MUUTUS HOOPIS LUULELOOKS.

Illustreerinud HELDUR LARETEI

Lollid kollid

ENO RAUD

KUS LEIDUB MÕNI PIME URGAS,
KAS KELDRIS, LAKAS, SAHVRI NURGAS,
SEAL LOLLID KOLLID
KOLLITAVAD

JA VÄIKSEID LAPSI LOLLITAVAD.
SEEPÄRAST HOIDU PIMEDAST,
KUS KOLL VÕIB KOHUTADA LAST
JA MÄNGI VÄLJAS PÄIKSE ALL,
MIS SÄRAB TAEVAS ÜLEVAL.

Kas sa tead?

MILVI PÄNGA

KAS SA TEAD, KUS Õ TÄHT ÕÖBIB!
VENNAD Õ-D ON ÕÖSEL NÕÖBID.

MIS Õ-ST VÕIKS SAADA, ANNA NÕU!
Õ-ST HÕLPSASTI SAAB TUVIÕUN.

KUS H KÄIB SUVEL, HUVITAV!
TA REDEL ON JA SUVITAB.

A MÕÖDAB MAAD, SAAB MATKATA.
SIIT PROOVI ISE JÄTKATA.

Kirjasõbrad

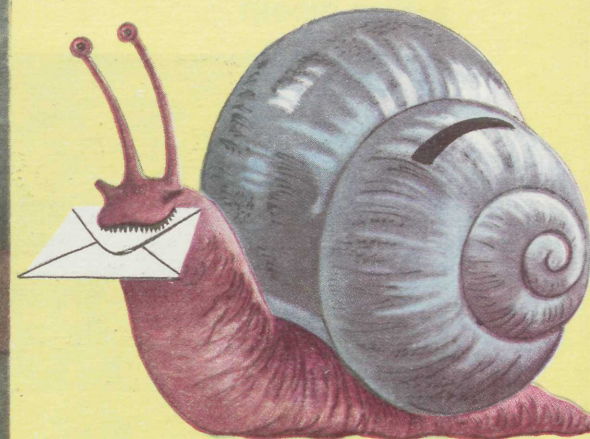
RIVO HALJASTE, 11-a.
202900 Viljandi maakond
Aindu, pk. 250
Olen teile hea kirjasõber.

ELE MÖTUS, 9-a.
202400 Tartu
Aardla 120-90
Huvid: lugemine, sport, muusika.

EDGAR TRUZA, 7-a.
200004 Tallinn
Tööstuse 87-32
Huvid: tennis, automudelid.

KRISTIINA VOOL, 8-a.
202114 Lääne-Virumaa
Kunda
Loode 3a-4
Huvid: sport, joonistamine, luge-
mine, margid, mädgid.

ALEXIUS SILD
200038 Tallinn
Läänemere tee 9-40
Huvid: kummikarud ja täispuhutavad
krokodillid. Olen tumedate juustega
ja kirjasõbraks soovin samuti tume-
dapäist.

Käbilugu

Meil oli vaja suurte käbidega oksti. Läksime kuusikusse. Et õde oli hiiglama suur ja paks, ei mahtunud ta puu otsa. Siis pidin mina tema asemel minema. Mina olin aga väga väike ja peenike. Kui olin juba ladvas, kukkusin koos käbidega alla. Õde korjas mu kondid kokku, pistis taskusse ning hakkas kodu poole vee-remata.

TUUNAS VÖRO, Ülemõisa Algkooli 3. klassi õpilane

Meeldiv õhtusöök

On emakeele tund ja lapsed harjutavad etteütlust. Tahvlile kirjutamise järg on Kersti käes ja ta kirjutab: Täna on õhtusöögiks hapukapsasupp, lambapraad ja kuumad kuklid kohviga. Korraga hüüab Mart üle klassi: «Poisid, mina jään küll täna siia!»

PIRET SOOTLA, Tartu 12. Keskkooli 4.b klassi õpilane

Peidus!

Väike Peedu lõhkus ema uue lillelise tassi ära ja jooksis ruttu poti peale.

«Miks sa poti peal oled, sa ju alles käisid?» küsis ema.

«Sest nüüd sa ei saa mulle vitsa anda, mu pepu on peidus.»

KARIN SAAREKANNO, Vääna Algkooli 3. klassi õpilane

Miks pardid ujuvad

Elas kord kana, ta polnud kuigi vana. Ükskord läks kana jalutama. Ta nägi ulakat poissi, see laulis: LEELO-LEELO! ja ütles kanale: «TÕMBA UTTU!» Kana ehmus ja hüppas jõkke. Aga pärast naeris kana ennast pardiks. Sellest ajast peale ujuvad pardid vees.

LAURI LUIK, Haapsalu Linna Algkooli 3.b klassi õpilane

Kaks tigu

Ühel päeval lähevad kaks tigu mööda raudteed. Vanem tigu ütleb nooremale: «Läheme rohu peale tagasi. Kiiresti! Kolme tunni pärast tuleb rong!»

KRISTJAN LEN, Kilingi-Nõmme Keskkooli 3.b klassi õpilane

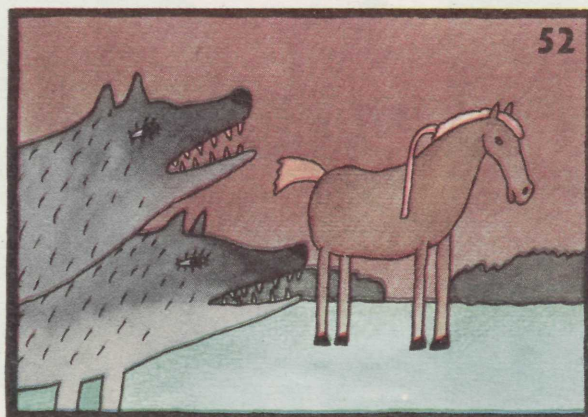
«Süüdi! Me ei süüdista lapsi. Me ravime neid,» ütles Tallinna Linna Kliinilises Lastehaiglas doktor Luka.

«Ma tean, mida ema öelda tahab, kui ma välja lähen. Et ma pean tänaval ettevaatlik olema. Luban seda alati. Läksin kooli. Vaafasin tõesti, et autot ei tule. Ja ei hakanud valgusfoorini mine-magi, sinna on tükk maad. Aga siis korraka auto oli. Edasi ma enam ei tea.»

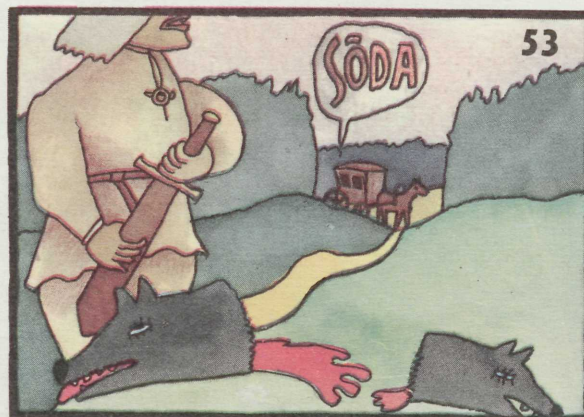
«Roman toodi meile reieluumurruga,» seletas doktor. «See nii kiirelt ei parane, sügiseks ehk. Suvi möödub karkudel. Uuesti tuleb käima õpida, see on pärast nii suurt traumat raske, vähemalt kolme nädala töö. Jooksmiseni läheb veel palju aega, 7–8 kuud.»

«Kõige toredam tund on kehaline kasvatus,» mõtleb Roman kooliajale tagasi. «Saab jalgpalli mängida.» Aga... Roman vaatab oma üles-seotud jalga. Aga millal nüüd!

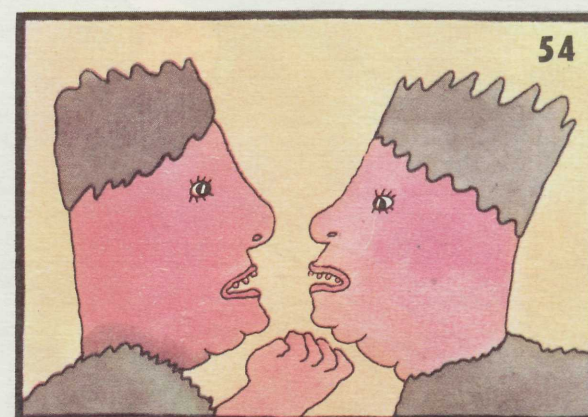
Kohtusin Romaniga aprillis, kaks nädalat pärast õnnetust. «Haiglas polegi nii hull. Mis sellest, et algul peab ainult lamama ja lamama. Selg jääb vahel valusaks. Jalg päeval ei valuta. Öhtul ja öösel on küll paha. See õnnetus tuleb mulle unes meelde. Ema ütleb, et siis ma karjun. Valu vastu saab rohtu. Aga õhtud võiksid lühemad olla. Päeval joonistan või mängin autodega või räägin poistega juttu. Mõnikord loeb ema raamatut, see on hea. Ema ei saa kogu aeg mu kõrval olla, tal oma töö. Mõnikord mõtlen klassi-

Kui Kalevipoeg magas, tormasid hundid karjakaupa hobuse kallale ja murdsid ta maha.

Kalevipoeg maksis kiskjatele kätte. Siis tuli kül-ler sõjasõnumiga.

Kikerpära soos sattus Kalevipoeg kokku kahe tülitseva paharefiga. Ta kinkis soo neile ja Alevipoeg hakkas sood pooleks mõõtma.

Karkude suvi

Pildistanud TIIT KOHA

kaaslastele. Haiglas pole nad mind vaatamas käinud. Vist pole aega, õppida on palju ja väljas on kevad. Ma tunnen seda, palatis on palju soojem, päike paistab sisse.

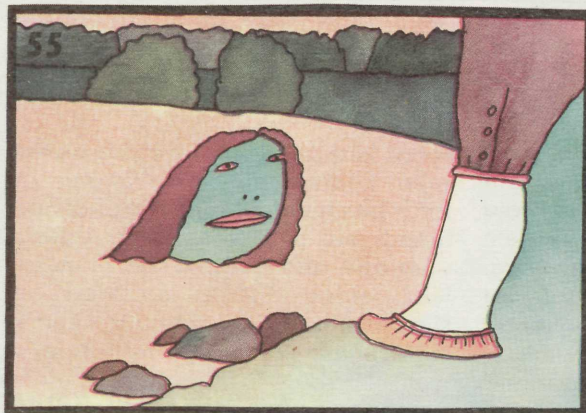
Eile oli õpetaja isale öelnud, et sügisel viiakse mind koos teistega neljandasse klassi. Haiglas käivad õpetajad ka, mõni peab siin õppima. Mina ei pea midagi tegema ja see oli algul natuke hea. Eriti siis, kui kusagilt valutas. Ma pean ainult sööma. Päev nii edasi lähebki: hommikusöögist lõunani ja siis tuleb õhtusöök. Vahepeal on mõnikord igav ja mõnikord lõbus. Kui autosid on, siis on lõbus.»

Emal on Romani pärast mures. «Ta on kuidagi muutunud ega räägi, millest ta mõtleb. Meie korrusel on mänguasjade tuba, toon talle sealt autosid. Ikka ja aina autosid. Kui keegi teda vaatama tuleb, ootab poiss kingiks autosid. See on muidugi tore, et Romani masinate ees hirmu ei tekkinud. Aga kas õnnetus ta ka ettevaatlikumaks tegi? Ta on alati uskunud, et halba juhtub üksnes teistega.»

Roman sai haiglast välja juunis. Algas karkude suvi. Millal ta päris terveks saab? Doktor Luka loofis, et talveks.

August toob lapsed maalt linna. Kõik ohud on suvega justkui kadunud. Kuni! Ega äkki sina pole see, kes Romani tühjaks jäänud haigla-voodisse satub!

INGRID RENSER

55
Vetevaim lubas Alevipojale suure varanduse, kui too jõe talle jätab.

56
Alevipoeg kaevab kaabu alla suure augu ja Vetevaim kandis kokku ilmatu hulga hõbedat ning kulda.

57
Suurt varandust nähes tuli Kalevipojale meelde mõõga võlg. Alevipoeg saadeti Soome sepale mõõga võlga ära maksma. (Järgneb)

Esimest korda kohtasin ma admirali juba aastakümneid tagasi ühel varasuvisel päeval vanaisa taluõues. Olin kogunud liblikaid juba paar aastat, kuid admirali olin näinud ainult loodusmuuseumi kogudes või raamatutes. Millegipärast oli meie päevaliblikest just admiral mulle kõige rohkem meeldima hakanud. See liblikas tundus oma mustjas-violetsete tiibadega eriti soliidsena. Sel ilusal juunikuu päeval nägin admirali õunapuule laskuvat. Süda hakkas kloppima, minus tärkas ehtsa kolleksionääri hing. Mõttes oli ainult üks soov: püüda kinni see kaunis liblikas. Jõudsin märgata, et ta tiivad olid veidi katkised ja värvuski nagu luitunud. Tormasin kohe liblikavõrku tooma. Tagasi jõudnud, oli pettumus muidugi suur, sest liblikas oli kadunud.

Admiral, nagu mõned teisedki koerliblikalised, talvitub liblikana. Aga meie talved on vahel karmid ning paljud neist ei suuda siin ületalve vastu pidada, vaid hukuvad.

Admiral, nagu temaga ühte perekonda kuuluv ohakaliblikaski, on tuntud rändliblikana. Peaaegu igal aastal lendavad nad arvatavasti Kesk-Euroopast meile ja isegi kaugemale põhja poole. Tavaliselt rändavad emasliblikad. Siia jõudnud, munevad nad nõgestele või humalale, mis on admirali röövikute toidutaimeks. Suve teisel poolel kooruvad siin juba uued liblikad. Seepärast ongi esimese põlvkonna liblikad nii räsitud välimusega, sest pikal rännuteel juhtub nii mõndagi. Paljud rändavad liblikad hukuvad enne, kui nad jõuavad järglasi anda. Teise põlvkonna liblikad, kes nõgestelehel arenevad, on enamuses terved ja kulumata. Tõsi küll: ka suve teisel poolel võivad meieni jõuda uued rännuteedele asunud liblikad. Aastate jooksul olen sageli kohanud

Admiral.

Pildistanud MÄRT KRUIUS

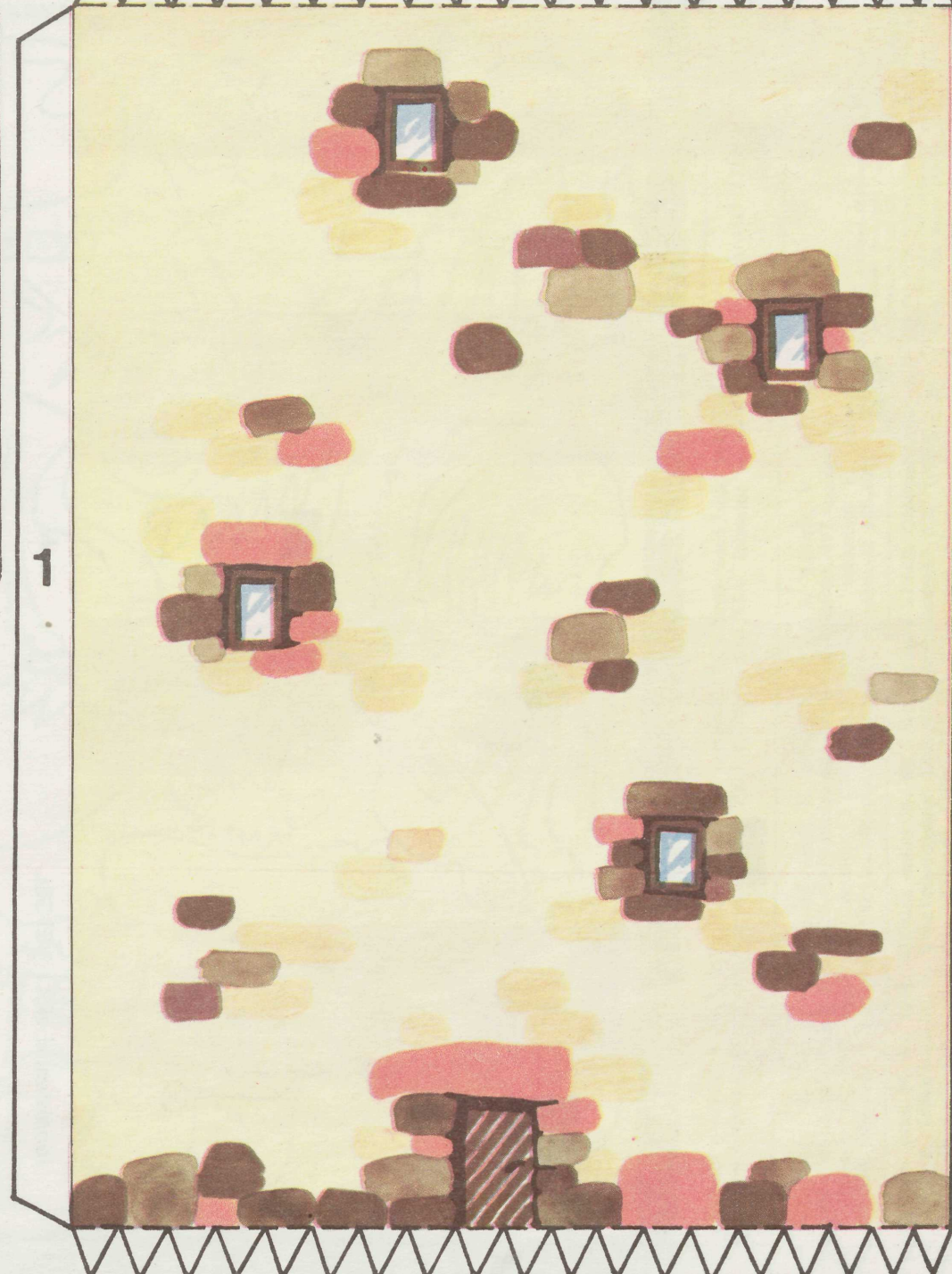
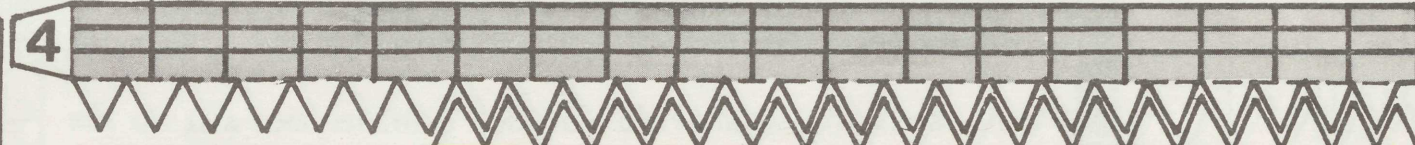
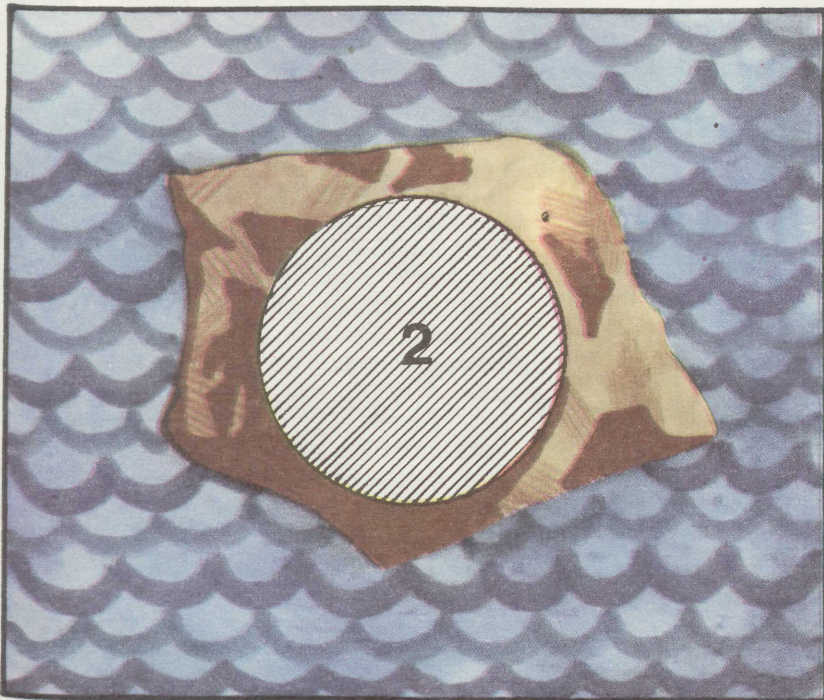
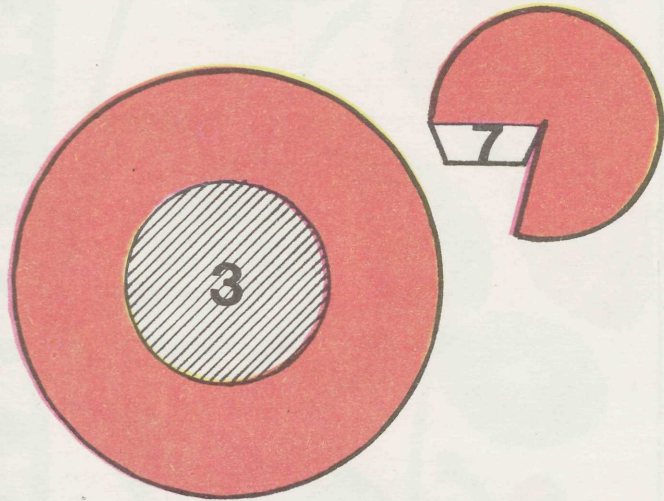
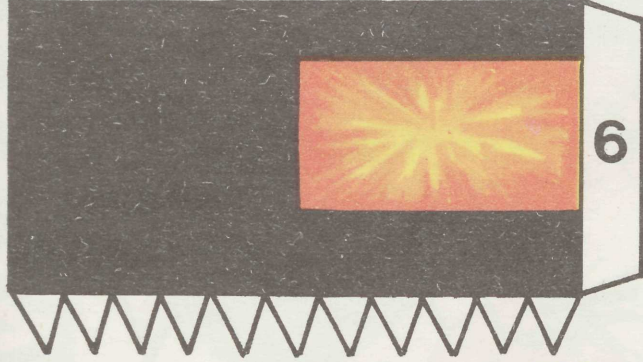
ADMIRAL

ja püüdnud mitmeid admirale. Eriti meelsasti tulevad nad sügise poole aedadesse käärimaläinud tikritele maiustama. Sellisel ajal on kergem neile ligi hiilida ja neid pildistada. Liblikate magusaarmastust kasutavad liblikapüüdjad õitevaesel ajal nende ligimeelitamiseks. Selleks valmistavad nad magusaid, veidi käärinud peibutussööta.

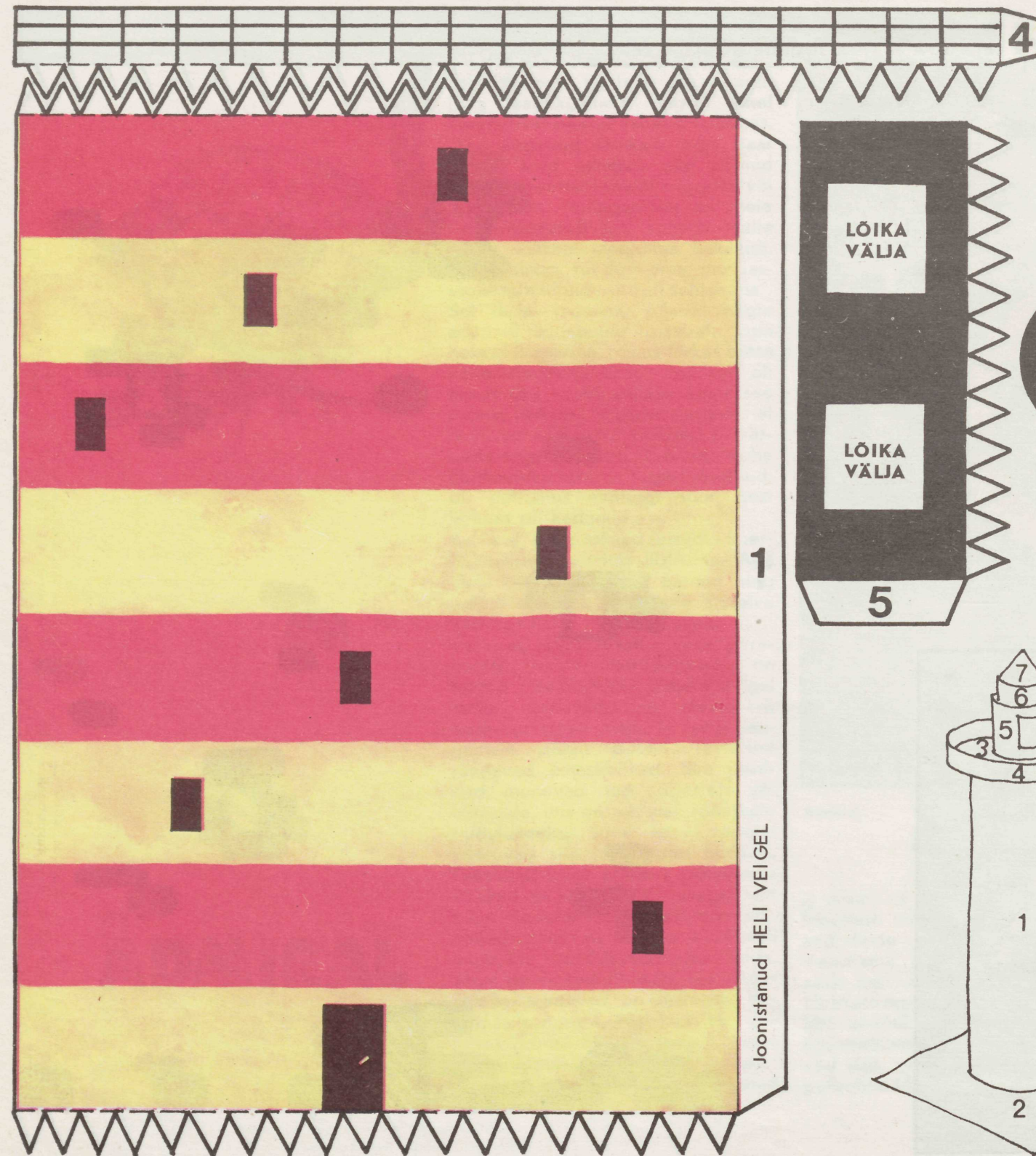
Nüüd aastate tagant mõeldes esimesele kohtumisele admiraliga, on isegi hea meel, et tookord ei õnnestunud mul teda tabada. Kes teab, võib-olla olid selle raske rännutee läbi teinud liblika järglased sel sügisel silmailu ja -rõõmu pakkumas mitte ainult mu püügikaaslastele.

MÄRT KRUIUS

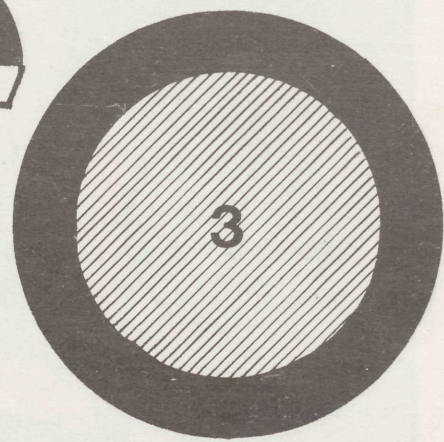
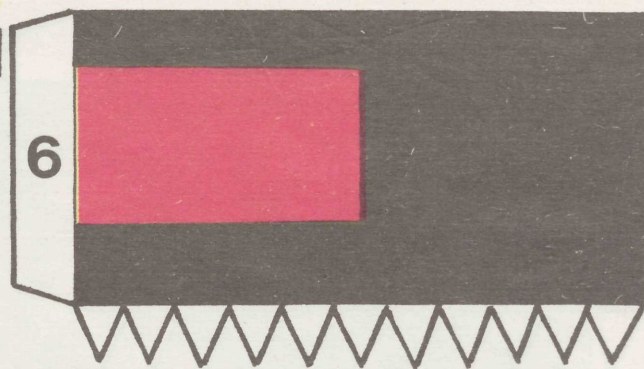

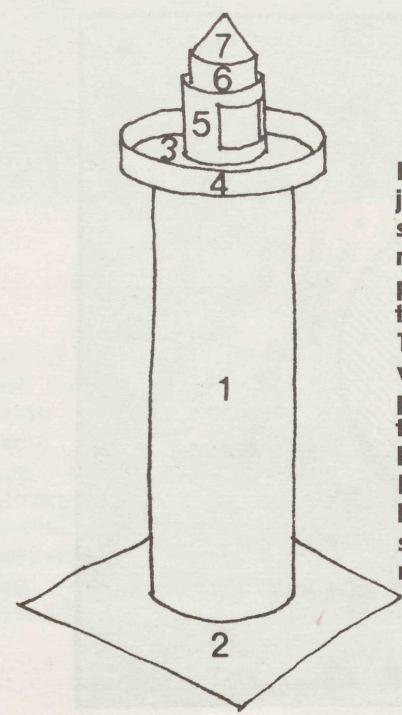

Joonistanud HELI VEIGEL

4

Tuletorn

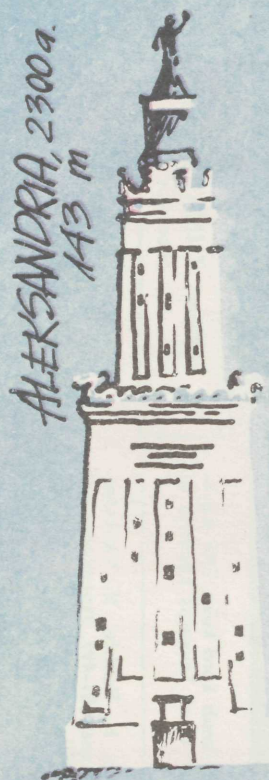

Lõika tuletorni pinnalaotus välja ja liimi ümmarguseks toruks. Kinnita see alumist otsa pidi aluse (2) külge, mille omakorda võid kõige lõpuks papitükile liimida (tähelepanu: aluse feisel küljel on valmistamisõpetus). Tuletorni ülemise otsa peale liimi vaateplatvorm (3), mille serva kinnita piirderiba (4). Vaateplatvormile asesta tulekamber (5), millesse oled enne kaks kandilist ava lõiganud. Eraldi liimi kokku latern (6) ja selle külge katus (7). Latern pista tulekambri silindrisse ja seda seal pöörates saad majaka vilkuma ehk plinkima.

LA CORUÑA, 2000 a.
48 m

OLEVISTE KIRIKU
TORN 500 a. TAGASI
139 m

CORDOUANI,
400 a.
40 m

KÕPU, 500 a.
33 m

RUHNU, 120 a.
23 m

SUURUPI, 130 a.
20 m

HIND 60 KOP.
ИНДЕКС 78234

Tule tornid

Illustreerinud HELI VEIGEL

Kes seda nüüd täpselt mäletab, igatahes oli see üsna ammu, kui inimesele maismaa kitsaks jäi ning tal tuli tahtmine ka vee peal liikuda. Peatselt selgus, et selline reisimine oli täis salakavalaid ootamatusi. Vaatad — sile merepind, kuid tegelikult on vee all peidus kaljud. Neid nimetatakse karideks. Mõne koha peal ulatub peaaegu veepinnani hiigelsuur liivaküngas. Seda nimetatakse madalikuks. Karidel võivad laevad puruneda, madalikele põhjapidi kinni jääda.

Sellepärast hakkasid inimesed niisuguseid ohtlikke kohti hoiatuseks tähistama. Nad kuhjasid karidele ja madalikele kivi- või palgihunnikuid, et neid nähtavaks muuta. Pimedatel öödel süüdati hunnikute otsa lõkketuled. Need olidki tänapäeva tuletornide eellased.

Tuletorne hakati ka sadamatesse ehitama, et need pimedas juba kaugelt nähtavaks muuta. Pimedatel öödel süüdati hunnikute otsa lõkketuled. Need ehitati ligi kahe ja poole tuhande aasta eest Aleksandria linna sadamasse. Oma 143-meetrise kõrgusega oli too valgest marmorist ehtis tolle aja kohta tõepoolest tore! Kahjuks on see tänaseks tänu sõdadele ja maavärinatele hävinud.

Seevastu Hispaanias on küll säilinud peaaegu kahe tuhande aasta vanune La

Coruna nimeline majakas, mis tegutseb siiani. Maailma kõige uhkem tuletorn sai valmis ligi nelisada aastat tagasi Prantsusmaal Cordouanis. Selle esimesel korrusel asus kuninga eluruum — suur rikkalik saal, teisel võlvlagede ja sammastega kabel. Kuid ka kirikutornid olid vanasti teejuhtideks sadamatesse. On teada, et Tallinnas oli selleks Oleviste kiriku torn, mis viis sada aastat tagasi oli veidi teistsugune ja kõrgem kui praegu. Arvatakse isegi, et oma 139 meetriga kuulus see tol ajal maailma kõrgeimate ehitiste hulka. Eesti vanim säilinud tuletorn on aga vaid üle 30 meetri kõrgune Kõpu majakas Hiiu maal.

Nagu piltidelt näed, võivad tuletornid olla kõige erinevama kujuga ja erinevast materjalist. Näiteks see 130 aasta vanune puidust Suurupi majakas meenutab naljakat kõrgeks venitatud maja. 120-aastane Ruhnu tuletorn on metallist ja sarnaneb suure harkjalaga.

Tegelikult polegi tuletornid tänapäeval enam päriselt tule tornid, sest paljud neist ei hoiata enam laevu tule, vaid helisignaalidega. Enam ei pea ka majakavaht tuld valvama, sest nii valgustust kui helisignaalsüsteeme saab juhtida ka kaugelt televiisorite abil.

HELI VEIGEL